

TT Panu Pihkala, 23.4.2018

Luomuruoka lääkkeeksi ympäristöahdistukseen?

Ympäristöahdistus

- Ihmisillä on runsaasti erilaisia vaikeita tunteita ympäristötuhoihin liittyen
- Osa ihmisistä kokee jopa psykofyysisiä oireita, kun kohtaa huonoja ympäristöuutisia: päänsärkyä, pahoinvointia jne.
- Todella yleistä on epämääräisen levottomuuden, alakuloisuuden ja ahdistuneisuuden kokemus

PANU PIKKALA

PÄIN HELVETTIÄ?

Ympäristöahdistus ja toivo

KIRJAPAJA

Toiviainen & Pihkala

AREENA

KIRJAUDU

HAE

VALIKKO

Ohjelmat ja kanavat ▾

Suorat

Radio-opas

TV

LASTEN AREENA

Ohjeet

Suosikit

Jatka ►

Tiedeykkönen

Kun ympäristö tuhoutuu - miten elää sovussa ympäristöahdistuksen kanssa?

48 min

ti 28.11.2017

toistaiseksi

5111 kuuntelua

Kuuntele

Jaa ohjelma

Lisää suosikiksi

Lataa

Podcast

Ahdistaako sinua maailman ympäristön tila? Huolettaako tulevaisuus? Jos vastasit 'kyllä', kärsit mitä ilmeisimmin jonkin tasoisesta ympäristöahdistuksesta. Jos taas vastasit 'ei' tai 'ei mitenkään erityisesti', saatat kärsiä siitä silti, sillä yllättävän moni kantaa ahdistusta piilevästi. Näin sanoo tänä syksynä tietokirjan 'Päin helvettiä? – Ympäristöahdistus ja toivo' (Kirjapaja) kirjoittanut ympäristötutkija Panu Pihkala. Hänen mukaansa ympäristöahdistus on syytä kohdata ja käsitellä.

Saatuaan oman 'Päin helvettiä?' -kirjansa valmiiksi Pihkala otti yhteyttä Tiedeykkösen toimittaja Pasi Toivaiaseen, joka on kuvaillut omia ympäristöangstejaan taannoisessa kirjassaan 'Ilmastonmuutos. Nyt.' (2007). Ohjelmassa nämä kaksi ympäristöahdistuskirjailijaa kohtaavat.

Kuva: Shutterstock

OHJELMAAN LIITTYVÄÄ

Ylen kysely: Suomalaisilla on taas varaa olla huolissaan ilmastonmuutoksesta

Lähetykset

Sarja: Tiedeykkönen

JAKSOT

Kuunneltavissa

Tulossa

Äidin stressi ja lakritsi altistavat sikiön kehityshäiriölle

48 min 2 päivää sitten

SEURAAVA JAKSO

pe 19.1. klo 12.10 Yle Radio 1

OHJELMAAN LIITTYVÄÄ

- Yle Tiede Facebookissa
- Tiedeykkönen Extra -podcastit
- Kuukauden tähtitaivas
- Radio 1 Twitterissä
- Yle Tiede Twitterissä

TIEDEYKKÖNEN: ARTIKKELIT

Oletko onnellinen? Jos et, haluatko vaikuttaa asiaan?

ti 9.1.2018

Andromedan galaksi on kuin utupilvi samettisella yötaivaalla

ke 6.9.2017

Katse taivaalle kesäpilviin

to 15.6.2017

"Sinä et kuole tänään", hoitajan sanat levinnyttä rintasyöpää

Puolipiilevä ongelma

- Ihmiset eivät oikein löydä keinoja puhua ympäristöahdistuksesta
 - "sosiaalisesti rakentunut hiljaisuus"
 - "äänioikeudeton ympäristösuru"
 - Niin vaikeita tunteita, että haastavaa puhua
- Tarvitaan julkisen tilan ja oikeutuksen antamista näille tuntemuksille

Havaintoja ihmisestä, YLE Radio 1

- Satu Kivelän toimittamissa ohjelmissa sekä keskustelua tutkimuksesta että ihmisten aitoja kertomuksia
 - 12.4. Luontosuhde, johdantoa seuraavan viikon aiheeseen
<https://areena.yle.fi/1-4377108>
 - 19.4. Ympäristöahdistus
<https://areena.yle.fi/1-4377495>

Arki

- Ihmistä lähellä olevien asioiden merkitys: Ihmisen mieli tekee lähellä olevista asioista laajempia päätelmiä
 - Ilmenee esim. siinä, että kierrätys saa hyvin paljon huomiota: konkreettinen asia, johon voi tarttua
 - Korostuu entisestään, koska ilmastoasiat niin abstrakteja
- Arkipäiväisten tapojen merkitys: ne muokkaavat meitä ja niillä on kestävä vaikutus

Luomun merkitys

- Sekä konkreettinen merkitys...
- ..että ympäristöahdistusta lievittävä merkitys
- Yksi keino, jolla voi kokea osallistuvansa ongelman lievittämiseen
- Parhaimmillaan voimauttavaa
- Potentiaallinen ongelma: "single action bias"-tyyppinen käytös
 - Ihminen perustelee itselleenkin, että tämän valinnan kautta "olen ok" eikä tarvita muuta

Luomun ostamisen piilevät motiivit?

- Millaisia näkökulmia luomuun nousee niiden vaikenemismekanismien takaa, joita ympäristöahdistukseen liittyy?
- Vaatisi lisätutkimusta (riittävän syväälle menevää), mutta ympäristötunteista sinänsä on tutkimusta

Mitä tunteita?

- Syyllisyys
 - Luomu syyllisyyden lievittäjänä

*"It runs on its conventional gasoline-powered engine until it senses guilt,
at which point it switches over to battery power."*

Syällisyys (Peiponen, J. 2015)

- " 'Tätä **syällisyyttä** yritän lieventää toimimalla 2000-luvun alulle tyypillisellä tavalla, eli maksamalla ylimääräistä rahaa kestävämmällä pohjalla olevista hyödykkeistä ja palveluista, kuten luomuruoasta, ekosähköstä, reilun kaupan tuotteista ja kaikista mahdollisista asioista, joista ekologisempi vaihtoehto on olemassa.' (Nainen, 31v.)"

Kriittistä arviointia tarvitaan

- Onko syyllisyys hyvä vai paha asia?
 - Liikuttava syyllisyys (Robert Jay Lifton)
vs. lamauttava syyllisyys
- Tarve käydä ympäristökasvatuksessa ja –
viestinnässä tarkempaa keskustelua
erilaisista syyllisyyden muodoista...
- Ja häpeästä / keltvottomuuden tunteista

Häpeä (Peiponen 2015)

- "Samanaikaisesti tunnen **häpeää** joko siitä, että en pysty elämässäni radikaaleihin elämäntaparatkaisuihin kuten elämään ekokylässä. Tai siitä, etten aina pysty pelkästään nauttimaan elämästäni tässä niin järjettömän yltäkylläisessä maailmassa, että aikaisemmat sukupolvet tai nykyiset kehitysmaiden asukkaat eivät osaisi moisesta uneksiakaan. (Nainen, 31v.)"

Ambivalenssi

- Mikä riittää?
- Ja kuka sen voi kertoa?
- Miten luomuun ja muihin kestävämpiin ympäristövalintoihin liittyen voisi viestiä siten, että sekä
 - A) palkitsevuus hyvästä valinnasta ja
 - B) ambivalenssin tiedostaminen: tämä ei ratkaise vielä kaikkea
 - Vrt. Renée Lertzman, SOK & Iso juttu 16.4.2018
 - C) ongelmia ilmenee aina ja kehitystä tehdään

Sosiaalinen ulottuvuus

- Sosiaalinen palkitsevuus / hyväksyttävyys
 - Miten laajentaa luomua eri kansanjoukkojen valinnaksi?
 - Taloudellisen epätasa-arvon tuomat ongelmat ja luomun hinta
- Kuluttajavalinnat & yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Omat valinnat ja päättäjien rooli

- Parhaimmillaan omat valinnat ovat rohkaiseva muistutus siitä, että minäkin osallistun kestävämmän maailman rakentamiseen
- Samalla tarvitaan päättäjiltä viestiä siitä, että yhteiskunnallista johtajuutta harjoitetaan asiassa
 - Kansalaiset kaipaavat sitä, että voivat kokea omien valintojen asettuvan osaksi laajempia virtoja

Mitä tunteita? (jatkuu)

- Ilo, voimaantumisen, tyytyväisyys
- Luomu on menestystarina monin tavoin, toivon merkki, joka hahmottuu "kahden tason näkökyvyllä" (termistä Pihkala 2017)

Laudato Si' (2015)

- "Ei pidä ajatella, että nämä ponnistukset eivät muuta maailmaa. Tällaiset teot levittävät yhteiskuntaan hyvää, joka aina kantaa hedelmää enemmän kuin voidaan havaita. - - Lisäksi nämä teot palauttavat meille tunnetta arvokkuudestamme." (212.)

Yhteystiedot

- panu.pihkala@helsinki.fi

Teologinen tiedekunta

- Katso myös artikkelit:
 - "Kuinka käsitellä maailman ongelmia?",
Ainedidaktikka 1, 2017
 - "Miksi ilmastonmuutoksesta on niin vaikea puhua?", *Tieteessä tapahtuu* 2017
 - "Environmental Education After Sustainability",
Global Discourse 2017

Kirjallisuus

- Johanna Peipola: *"Yritän hoitaa oman pienen osani": Yksilön kokemuksia ympäristövastuullisesta ja riskitietoisesta elämänpolitiikasta.*
Sosiologian pro gradu-tutkielma, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, Jyväskylän yliopisto 2015
- Paavi Franciscus, Laudato Si-kiertokirje, 2015